

מראי מקומות- מנחות מ"ח

דהיכא דחולין ממילא הויין, לא אסרי רבנן בכה"ג, אבל אם נאמר דחולין שנשחטו בעזרה דאורייתא, מאי נפק"מ מאי דממילא קא הויין, הא סוף סוף חולין בעזרה הוא. וכ' דאולי חולין בעזרה לא הויא אלא אם מכניס בידים, אבל ע"י גרמא, כגון שיכניס ע"י קטן או ע"י שליח, שהמשלח עכ"פ הוי גורם, באמת לא יעבור, דהאיסור חולין בעזרה אינו אלא במכניס בידים, והניח בצ"ע.

(ד) **והתניא, כשהוא פודן אין פודן אלא בחוץ, הא ודאי ראב"ש היא- פרש"י, דבעצם הי' יכול להק' גם ברישא, דאי רבי, ארבעתן בעי לאנופי בהדיהו, דהא לא ידע מי הן דקדושות, ומיהו דאלימא מיני' אקשי לי' עד דאפקי' מטעמי'. והעיר הרש"ש, הא לכאור' לא מפקינן לי' מטעמי', דהא ברייתא קמייתא אכתי יכול להיות כשי' רבי, וא"כ שפיר הי' צריך להק' מברייתא קמייתא דאינו יכול להיות רבי, והדרה קו' רש"י לדוכתי'. וכ' העולת שלמה דשפיר מדייק מברייתא זו דגם ברייתא קמייתא אינו כרבי, דבהק' ברייתא אי' דאין פודן אלא בחוץ, ומזה מוכח דלא אמרי' הסברא דחולין ממילא הוה, דאל"כ לראב"ש נמי מצי פריק בפנים, וא"כ ממילא מוכרחין לומר דברייתא קמייתא ג"כ לא הוי כרבי, ואי"צ לראי' מהא דהי' צריך להניף הד' בהדיהו.**

(ה) **שחט ארבעה כבשים על ב' חלות, מושך שנים מהן וזורק דמן שלא לשמן- הק' הקרן אורה (באמצע ד"ה גמ' מושך), הא מיד אחר שחיטת ב' כבשים הראשונים, כבר נתקדש הלחם, והכבשים האחרונים ליפסלו בשחיטתן, דלאיזה צורך באו, הלחם אין להם, וא"כ הו"ל כבשים שנשחטו בלא לחם, ולמ"ד דלחם מעכב כבשים הו"ל הכבשים פסולין. וכי תימא דכיון דבדעתו לשחוט ד' כבשים לא נתקדש הלחם עד לאחר שחיטת כולן, א"כ אדרבה, לא יקדשו כלל, דשנים אמר רחמנא ולא ארבעה, כי היכי דאמרי' בד' חלות, דאם דעתו שלא יקדשו זה בלא זה אין קדושות כלל, ה"נ בכבשים. ולכן כ' דבאמת**

(א) **אי גוואי, הא מעייל חולין לעזרה- העיר המקדש דוד (י"ד, ט', ד"ה ולענין), לפרקינהו בלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקודש, דהא שם אין נפסלין ביוצא, אבל מ"מ לכאור' חולין בעזרה ג"כ לא הוי. וכ' דלכאור' יש להוכיח מכאן דבלשכות נמי אית בהו משום חולין בעזרה. וע"ע בעולת שלמה דכ' דנהי דאין איסור חולין בעזרה בלשכות אלו, מ"מ אי"ז עצה לסוגיין, שהרי א"כ נמצא דהוי מקום זה תרתי דסתרי, דמצד א' אמרי' דנחשב כמקום קדוש לענין דלא הוי חולין בעזרה, ומצד השני רוצים לפדותה שם כאילו אינו מקום קדוש, ולכן א"א לעשות כן.**

(ב) **וחולין ממילא קא הויין- הק' העולת שלמה, נהי דחולין ממילא הויין, ולכן לא עבר על איסור הבאת חולין בעזרה, אבל יש עוד איסור, דהיינו אכילת חולין בעזרה, ולכאור' עדיין איכא לאיסור זה. וע"ש שכ' ליישב דלכאור' יש מקום לומר כן דעשה דאכילת קדשים דוחה האיסור דחולין בעזרה, שהוא לאו הבא מכלל עשה, וכ' המשנה למלך (נערה א', ה', ד"ה עוד ראיתי) בשם הרשב"א דעשה דוחה לאו הבא מכלל עשה. ואף דאין שייך לומר כן לגבי ההבאת חולין בעזרה, דהא אינו יכול להביא חולין ולעבור עליה איסור כדי לקיים עשה בדבר אחר, דהיינו הקדשים, אבל מ"מ לגבי האכילה גופא לכאור' יש מקום לומר דדוחה, דהיינו די"ל דבכל כזית שאוכל, הרי הוא ספק אם מקיים מצות אכילת קדשים, והוי ג"כ ספק אם עובר האיסור, וא"כ י"ל דספק העשה דוחה הספק איסור, וא"כ שפיר תי' הגמ' דחולין ממילא הויין. עוד תי' דמיירי בלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקודש, דנהי דאינו יכול לפדותם שם, דהוי תרתי דסתרי, וכנ"ל, מ"מ לגבי האיסור אכילת חולין בעזרה, דאינו תרתי דסתרי, שפיר י"ל דדינם כחול (ואי"ז יישוב לשי' המקדש דוד הנ"ל, וכמובן).**

(ג) **וחולין ממילא קא הויין- כ' בנתיבות הקודש דזה לא שייך אלא אם אמרי' דחולין בעזרה לאו דאורייתא, ע"ז יש מקום לחלק ולומר**

וא"כ מ"ש פיגול דנקרא שאינו פסול הגוף, ומ"ש מחשבת פיגול דנקרא פסול הגוף. וביאר הקה"י דס"ל לרש"י שלא כחי' של הגרי"ז בהל' מעשה הקרבנות, דס"ל דפסול שלא לשמה הוי פסול חדש, ואינו רק מה שהוא חסר בהלשמה. וביאר הקה"י דרש"י לא ס"ל כן, אלא דכל הפסול של שלא לשמה הוא מה שהוא חסר מהלשמה. וא"כ, כיון דא"ז פסול חיובי, שפיר אמרי' דאינו דומה לפיגול, דהיינו דפיגול הוא פסול בגופו של הקרבן, ושלא לשמן הוי רק פסול דחסר הלשמה, וא"כ הוי כפסול צדדי ואינו פסול הגוף.

נתקדש הלחם ע"י הכבשים הראשונים, אבל אם זורק דמן של הראשונים שלא לשמן, ולא עלו אלו לשם חובה, חזרו אלו האחרונים להכשירן להעלות לשם חובה. אולם ע' בטהרת הקודש דכ" דע"כ מיירי דשחטו כל הד' בבת אחת, דאם שחטן בזאח"ז, א"כ אמאי אמרי' דמושך שנים, דמשמע איזו שנים שירצה, הא הראשונים ודאי הוקבעו עם הלחם מיד כששחטן, ואין לו היתר לזרוק שלא לשמן רק את האחרונים.

(ו) **וכי אמר לו לאדם עמוד וחטא בשביל שתזכה- פרש"י**, דשלא לשמן חוטא הוא משום דאסור לשנות בזבחים. והק' בחי' הרשב"א, בשלמא אסור לשנות היכא דכשרין לשמן, ויעשם שלא לשמן ויפסלם, משום דכשרין לשמן והוקדשו לכך, אבל הכא, דא"א להיות כולן כשרין לשמן, וצריך שנים מהם פסולין, א"כ אי זריק להו שלא לשמן לאו חטא הוא, וא"כ שפיר עביד אי זריק להו שלא לשמן ויהיו כשרין שלא לשמן, מכשיזרקם לשמן ויפסלו. וע"ש מה שתי', דבציור דידן אין שייך סברא זו, ע"ש לביאורו.

(ז) **עמוד וחטא בשביל שתזכה בחול לא אמרי'**- הק' המקדש דוד (כ"ה, ו', ד"ה והנה זה), הא לכאור' אי' תקנה בשבת גופא, דהא איכא תקנה גם לענין זריקת הדם, דאם יזרוק הדם לא יהי' נפסל בשקיעת החמה, וא"כ למה לא אמרי' דתזכה בשביל זריקת שבת, והניח בצ"ע. וע' בהערת שמועות חיים דכ' בשם המקור ברוך (א', י"ב) דאין איסור הלנה ולא דין עשה דמשמרת בדם, וא"כ אין דין תקנה דשבת.

(ח) **כבשי עצרת ששחטן שלא כמצותן, פסולין ותעובר צורתן, ויצאו לבית השריפה- פרש"י**, שלא כמצותן היינו שלא לשמן, ומה שצריך עיבור צורה, היינו משום שאין שורפין קדשים אא"כ הוי פסול בגופו כגון פיגול וטמא, אבל היכא דלא הוי פסול בגופו אין שורפין קדשים, ולכן צריך פסול לינה. והק' הקהלות יעקב (זבחים ב', א', ד"ה וצריך ביאור, מ"ש מחשבת שלא לשמן ממחשבת פיגול, הרי גם פסול דמחשבת פיגול אינו אלא ע"י מחשבה וכמו מחשבת שלא לשמן,